

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ
ΚΙΚΗ ΚΟΝΤΟΜΗΝΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΕΩΡΓΕΛΗΣ
ΕΦΗ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

Ἄπορία οὖν σχόμενος ὁ
Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ
ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει
Ἥφαιστου καὶ Ἄθηνᾶς τὴν
ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ
-ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς
αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην
γενέσθαι- καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται
ἀνθρώπῳ.

ΑΡΧΑΙΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ (ΕΝΟΤΗΤΕΣ 2η & 3η)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Με βάση τον πρωταγόρειο μύθο (ΕΝΟΤΗΤΑ 2), η δημιουργία των έμβιων όντων συντελείται στο εσωτερικό της γης. Ποια παραδοσιακή αρχαιοελληνική αντίληψη απηχεί η συγκεκριμένη θέση;
2. Με ποιον τρόπο αναπλήρωσε ο άνθρωπος (ΕΝΟΤΗΤΑ 3) την έλλειψη επαρκούς βιολογικού εξοπλισμού; Να εκλογικεύσετε το περιεχόμενο όσων αναφέρει ο μύθος σχετικά με το ζήτημα αυτό.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα με τον πρωταγόρειο μύθο, η δημιουργία των έμβιων όντων, και συγκεκριμένα ο σχηματισμός της εξωτερικής μορφής τους, έγινε από τους θεούς στο εσωτερικό της γης («τυπούσιν αυτά θεοί γης ένδον»). Πρόκειται για άποψη η οποία απηχεί την ευρέως διαδεδομένη στην αρχαιότητα αντίληψη για τον αυτοχθονισμό των ανθρώπων. Με βάση αυτή, οι πρώτοι άνθρωποι γεννήθηκαν, βγήκαν μέσα από τη γη, τη μητέρα όλων των έμβιων όντων (Δημήτηρ <Γῆ-μήτηρ= η μητέρα γη, η θεά της βλάστησης και της καρποφορίας). Ορισμένοι μάλιστα από αυτούς -όπως οι Αθηναίους- την έκαναν στη συνέχεια πατρίδα τους. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο μύθος σχετικά με τον αυτοχθονισμό των Αθηναίων ήταν ιδιαίτερα προσφιλής σ' εκείνους και η μνεία σ' αυτόν αρκετά συχνή στην αττική γραμματεία. Οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν ότι το να είναι κάποιος γέννημα και θρέμμα της γης στην οποία ζούσε, αποτελεί σημάδι ευγενικής καταγωγής, στοιχείο υπεροχής έναντι των υπολοίπων. Επίσης, πίστευαν ότι ανάμεσα στον άνθρωπο και τη γη που τον γέννησε υφίσταται μια ιδιαίτερη σχέση, ανάλογη μ' εκείνη της μητέρας και των παιδιών της. (Βλ. σχετικά μ' αυτό: Πλάτωνος Μενέξενος, επιτάφιοι λόγοι των Λυσία, Δημοσθένη, Υπερείδη, Ίσοκράτους *Πανηγυρικός* και *Παναθηναϊκός*, Εύριπίδου *Μήδεια*, Αριστοφάνους *Σφήκες*, Ηροδότου *Ίστορία* και Θουκυδίδου *Ίστορία*).

2. Με βάση τα δεδομένα της 3ης ΕΝΟΤΗΤΑΣ, ο Προμηθέας, θέλοντας να επανορθώσει το σφάλμα του αδελφού του Επιμηθέα, υπάρπαξε από το κοινό εργαστήριο του Ηφαίστου και της Αθηνάς τις θεϊκές ιδιότητες που κατείχαν εκείνοι και τις προσέφερε στον άνθρωπο. Οι ιδιότητες αυτές ήταν:

- η «**έμπυρος τέχνη**» του Ηφαίστου, δηλαδή οι πρακτικές / κατασκευαστικές τέχνες, και ιδιαίτερα οι μεταλλουργικές, για την άσκηση των οποίων απαιτείται η χρήση της φωτιάς. [Ο Πρωταγόρας αντιλαμβάνεται σωστά πως η ανακάλυψη της φωτιάς από τον άνθρωπο σήμανε την απαρχή του τεχνικού πολιτισμού του κι επομένως πως στη χρήση αυτής βασίζεται πρώτα και κύρια κάθε τεχνολογικό επίτευγμά του].
- η «**έντεχνος σοφία**» της Αθηνάς, δηλαδή η θεωρητική γνώση ή αλλιώς η νόηση (νοημοσύνη, ευφυΐα), η οποία είναι απαραίτητη για την άσκηση κάθε τέχνης, βανάουσης ή καλής, αλλά και για την ανάπτυξη κάθε επιστήμης. [Η άρρηκτη σύνδεση θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, πνευματικής και χειρωνακτικής δραστηριότητας, χάρη στην οποία καθίσταται δυνατή η δημιουργία τεχνικού πολιτισμού, εκφράζεται στο μύθο με την κοινή εργασία του Ηφαίστου και της Αθηνάς].

Η απόκτηση των παραπάνω θεϊκών ιδιοτήτων επέτρεψε στο ανθρώπινο είδος όχι μόνο να επιβιώσει, όπως τα υπόλοιπα έμβια όντα, αλλά και να ξεχωρίσει από αυτά, δημιουργώντας σταδιακά έναν αξιόλογο τεχνικό και πνευματικό πολιτισμό και κατακτώντας μια ανώτερη ποιότητα ζωής. Κατά συνέπεια, η ικανότητα του ανθρώπου να σκέπτεται και, χάρη στη δυνατότητά του αυτή, ν' ασκεί τις πρακτικές τέχνες και ν' ασχολείται με τις επιστήμες αποτελεί μέρος της αρχικής του φύσης (έμφυτη ικανότητα), εφόσον την απέκτησε, χάρη στον Προμηθέα, πριν από την εμφάνισή του στη γη. Ο Προμηθέας, μάλιστα, δεν μπόρεσε να παράσχει στον άνθρωπο και μια άλλη «τέχνην» ή «σοφίαν», ανώτερης ποιότητας από εκείνες της Αθηνάς και του Ηφαίστου. Η τέχνη αυτή φυλασσόταν στην κατοικία του Δία, κυβερνήτη θεών και ανθρώπων. Όμως η πρόσβαση στο συγκεκριμένο χώρο ήταν αδύνατη για τον Τιτάνα, καθώς τον φρουρούσαν συνεχώς «φυλακαί (φύλακες) φοβεραί». Η «σοφία» αυτή, που τελικά δεν χορηγήθηκε στον άνθρωπο πριν την εμφάνισή του στη γη, ήταν η πολιτική αρετή ή πολιτική τέχνη, δηλαδή η ικανότητα συγκρότησης πολιτικών κοινωνιών και αρμονικής συμβίωσης σε αυτές. Επομένως, σύμφωνα με τον πρωταγόρειο μύθο, η πολιτική αρετή δεν ανήκει στις πρωταρχικές, στις έμφυτες ιδιότητες του ανθρώπινου είδους, για να μη θεωρείται διδακτή. Αντίθετα, όπως θα καταδειχθεί στη συνέχεια της διήγησης, αποτελεί ιδιότητα που ο άνθρωπος απέκτησε εκ των υστέρων, μετά την εμφάνισή του στη γη.

 φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Σωτήρος & Αθικιβιάδου 132

Τηλ.: 210 4112507, e-mail: info@poukamisas.gr

ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ: Εθ. Βενιζέλου & Μεγ. Αλεξάνδρου 161, Τηλ.: 210 5616810, **ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ:** Αγίου Δημητρίου & Ηπείρου 37, Τηλ.: 210 9312700, **ΑΓ. Ι. ΡΕΝΤΗΣ:** Μπικιάκη 5, Τηλ.: 210 4832446, **ΑΙΓΑΛΕΩ:** Θηβών 425 & Αδριανουπόλεως 10, Τηλ.: 210 5319805, **ΑΜΦΙΑΛΗ:** Κεφαλληνίας 8, Τηλ.: 210 4004200, **ΓΑΛΑΤΣΙ:** Εθ. Βενιζέλου 16, Τηλ.: 210 2224000, **ΓΛΥΦΑΔΑ:** Γούναρη 44 & Πόντου 87, Τηλ.: 210 9647806, **ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ:** Εθ. Βενιζέλου 72, Τηλ.: 210 4622920, **ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ:** Μινωταύρου 14, Τηλ.: 2810 245300, **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** Εθ. Βενιζέλου 188, Τηλ.: 210 9588891, **ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ:** Δημητρακοπούλου & Σπετσών 38, Τηλ.: 210 4978027, **ΛΑΡΙΣΑ:** Ρούσβεϊτ & Καποδιστρίου 1, Τηλ.: 2410 612660, **ΜΕΓΑΡΑ:** 28ης Οκτωβρίου 148, Τηλ.: 22960 24248, **ΜΟΣΧΑΤΟ:** Χρυσοστόμου Σμύρνης 124, Τηλ.: 210 9401137, **ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ:** Εθ. Βενιζέλου 233 & Μάρκου Μπότσαρη 30, Τηλ.: 210 9883771, **ΝΙΚΑΙΑ:** Αταλίας & Διαμαντίδη 71, Τηλ.: 210 4975777, **ΠΕΙΡΑΙΑΣ:** Σωτήρος & Αθικιβιάδου 132, Τηλ.: 210 4112506, **ΠΕΡΑΜΑ:** Λ. Ειρήνης 177, Τηλ.: 210 4416454

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένους, Κατὰ Κόνωνος αἰκείας, 8-9

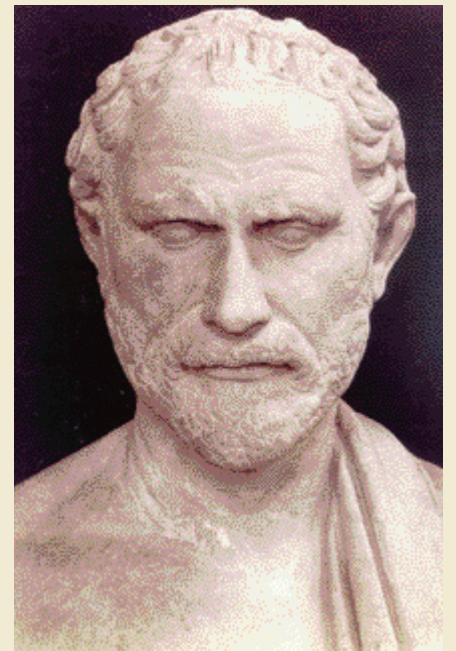
Καὶ ἡμῖν συμβαίνει ἀναστρέφουσιν ἀπὸ τοῦ Φερρεφαττίου καὶ περιπατοῦσιν πάλιν κατ' αὐτό πως τὸ Λεωκόριον εἶναι, καὶ τούτοις περιτυγχάνομεν. Ὡς δ' ἀνεμίχθημεν, εἷς μὲν αὐτῶν, ἀγνώσ τις, Φανοστράτῳ προσπίπτει καὶ κατεῖχεν ἐκείνον, Κόνων δ' οὐτοσί καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἄνδρομένους υἱὸς ἐμοὶ προσπεσόντες τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν, εἶθ' ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλείσαι· οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα κατέλιπον, ὥστε μήτ' ἀναστήναι μήτε φθέγξασθαι δύνασθαι. Κείμενος δ' αὐτῶν ἤκουον πολλὰ καὶ δεινὰ λεγόντων. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ βλασφημίαν ἔχει τινὰ καὶ ὀνομάζειν ὀκνήσαιμ' ἂν ἐν ὑμῖν εἶναι, ὃ δὲ τῆς ὕβρεως ἐστὶ τῆς τούτου σημεῖον καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πράγμ' ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ· ἦδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρούνας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας, οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἤξιον ἀντὶ πτερυγῶν τὰς πλευράς. Καὶ μετὰ ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός, οὗτοι δ' ὄχοντο θοιμάτιον λαβόντες μου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να αποδώσετε στη νέα ελληνική το παραπάνω απόσπασμα.
2. **περιτυγχάνομεν, προσπίπτει, κατεῖχεν, κατέλιπον, λαβόντες:** Να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' στην ενεργητική φωνή.
3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:
εἷς: τον ίδιο τύπο του πολλαπλασιαστικού αριθμητικού επιθέτου
υἱός: τη γενική πληθυντικού
τὸ χεῖλος: την αιτιατική πληθυντικού
κακῶς: τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
μου: τη δοτική πληθυντικού στο β' πρόσωπο
4. **ἀναστρέφουσιν, αὐτῶν, ἀναστήναι, τῆς ὕβρεως, τοῖς ἀγκῶσιν:** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παραπάνω όρους.
5. **«ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός»:** Να τραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Ενώ επιστρέψαμε από το Φερρεφάττιο ιερό και προχωρούσαμε ξανά στον δρόμο, συμβαίνει σ' εμάς να βρεθούμε κάπως κοντά στο Λεωκόριο και εκεί τους συναντήσαμε. Όταν πλησιάσαμε, ένας από αυτούς, κάποιος άγνωστος, πέφτει πάνω στον Φανόστρατο και τον ακινητοποίησε, ενώ ο Κόνωνας αυτός εδώ, ο γιος του και ο γιος του Ανδρομένη, αφού μου επιτέθηκαν, αρχικά με έγδυσαν και στη συνέχεια, βάζοντάς μου τρικλοποδιά και ρίχνοντάς με στη λάσπη, με αντιμετώπισαν με τέτοιο μένος πηδώντας πάνω μου και βρίζοντάς με, ώστε να σχιστούν τα χεῖλια μου και να κλείσουν τελείως τα μάτια μου. Με άφησαν μάλιστα σε τόσο άσχημη κατάσταση, ώστε να μην μπορώ ούτε να σηκωθώ ούτε να μιλήσω. Καθώς βρισκόμουν πεσμένος κάτω, άκουγα αυτούς να λένε πολλά και φοβερά. Άλλα [από όσα έλεγαν] περιελάμβαναν χυδαίες εκφράσεις και ορισμένα θα δισταζα να σας τα αναφέρω, θα πω όμως εκείνο που αποτελεί ένδειξη της φαυλότητάς του και απόδειξη ότι όλο το περιστατικό έχει προκληθεί από αυτόν: ο ίδιος μιμούνταν τους κόκορες που έχουν νικήσει, ενώ οι άλλοι του ζητούσαν να χτυπάει και τα πλευρά του με τους άγκώνες σαν να ήταν φτερούγες. Έπειτα από αυτά, εγώ μεταφέρθηκα από τους περαστικούς γυμνός, ενώ αυτοί έφυγαν παίρνοντας τα ρούχα μου.
2. **περιτυγχάνομεν:** περιέτυχες, **προσπίπτει:** προσέπεσε, **κατεῖχεν:** κατέσχε, **κατέλιπον:** κατέλιπε, **λαβόντες:** έλαβε.
3. **εἷς:** άπλοῦς, **υἱός:** υἱέων, **τὸ χεῖλος:** τὰ χεῖλη, **κακῶς:** κάκιον, **μου:** ὑμῖν.
4. **ἀναστρέφουσιν:** επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο του απαρεμφάτου «εἶναι», λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου, δηλώνοντας το σύγχρονο στο παρελθόν
αὐτῶν: γενική διαιρετική στο «εἷς» (ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός)
ἀναστήναι: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο απαρέμφατο «δύνασθαι»
τῆς ὕβρεως: γενική αντικειμενική στο «σημεῖον» (ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός)
τοῖς ἀγκῶσιν: δοτική του οργάνου στο απαρέμφατο «κροτεῖν» (πτωτικός επιρρηματικός προσδιορισμός).
5. Η μετατροπή από την παθητική στην ενεργητική σύνταξη έχει ως εξής: «Οἱ παρατυχόντες ἀπεκόμισαν ἐμὲ γυμνόν».

ΚΟΝΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ
(444-389 π.Χ)

Αθηναίος στρατηγός που διαδέχτηκε στην αρχηγία των επιχειρήσεων του Πελοποννησιακού Πολέμου τον Αλκιβιάδη, μετά την ήττα του τελευταίου στο Νότιο. Το 406 π.Χ ήταν ο ναύαρχος των Αθηναίων κατά τη συντριβή τους από το στόλο των Λακεδαιμονίων στους Αιγός ποταμούς, γεγονός που έκρινε την έκβαση του Πελοποννησιακού Πολέμου σε βάρος της Αθήνας. Ο Κόνων μετά την ήττα του κατέφυγε στην Κύπρο, προσεταιρίστηκε τους Πέρσες, οι οποίοι του εμπιστεύτηκαν τη θέση του ναυάρχου του δικού τους στόλου. Γνώρισε εκ νέου ήττες από τους Σπαρτιάτες αλλά τελικά όταν συμμαχισε με τους Ρόδιους κατάφερε να εκδικηθεί επιφέροντας καιρίο πλήγμα στο στόλο των Λακεδαιμονίων το 394 π.Χ. Αυτή η νίκη ήταν και το διαβατήριο για τη θριαμβευτική επιστροφή του στην Αθήνα. Εκεί με περσικά χρήματα ανοικοδόμησε τα Μακρά Τείχη και τα Τείχη του Πειραιά. Οι Πέρσες φοβήθηκαν μήπως στα σχέδια του Κόνωνα ήταν η επανίδρυση της Αθηναϊκής Συμμαχίας εναντίον τους και φρόντισαν να τον βγάλουν από τη μέση. Όταν λίγο αργότερα, συμμαχισαν πρόσκαιρα με τους Σπαρτιάτες, κατάφεραν να απομονώσουν τον Κόνωνα, να τον συλλάβουν και να τον φυλακίσουν στις Σάρδεις. Άλλοι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι πέθανε εκεί και άλλοι ότι πέθανε στην Κύπρο, όπου διέφυγε για να ζητήσει υποστήριξη από τον βασιλιά Ευαγόρα, όπως είχε κάνει και μετά την πανωλεθρία στους Αιγούς ποταμούς.

(Στη φωτογραφία ο ρήτορας και πολιτικός Δημοσθένης)

®
φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΣΑΣ